

Dana Oprea, Laura Răducanu

Călătorie prin lumea textelor literare

partea a II-a

clasa

4

din MANUALUL
de limba română

ELICART
editura

CUPRINS

UNITATEA 5

Universul copilăriei

<i>Iarna pe uliță</i> , de George Coșbuc	3
<i>Întâlnirea lui Tom cu prințul</i> , adaptare după Mark Twain.....	8
RECAPITULARE. <i>D-I Goe</i> , după Ion Luca Caragiale	13
EVALUARE.....	17

UNITATEA 6

E primăvară iar!

<i>Grădina Uriașului</i> , poveste populară	21
<i>Organizatori grafici. Barza</i> , text informativ	30
RECAPITULARE. <i>Concertul primăverii</i> , de George Coșbuc	35
EVALUARE.....	39

UNITATEA 7

Din tainele naturii

<i>Lacrima unui fir de iarbă</i> , după George Mihail Zamfirescu	42
<i>Furtuna</i> , fragment, de Ștefan Octavian Iosif	46
<i>Povestea mărilor</i> , legendă.....	51
RECAPITULARE. <i>Povestea anotimpului uitat</i> , după Jonathan Swift	56
EVALUARE.....	59

UNITATEA 8

Întâmplări dintr-o vară

<i>La scăldat</i> , după Ion Creangă.....	61
RECAPITULARE. <i>Merlin vrăjitorul</i> , legendă britanică	65
<i>Stejarul și trestia</i> , de La Fontaine	68
EVALUARE.....	71
EVALUARE SEMESTRIALĂ.	74

UNITATEA 5

Universul copilăriei

Iarna pe uliță

de George Coșbuc

1 Realizează „harta” poeziei din manual:

<i>Timpul acțiunii:</i> _____ _____ _____	<i>Titlul:</i> _____ _____ _____	<i>Personajele:</i> _____ _____ _____ _____ _____ _____
<i>Locul acțiunii:</i> _____ _____ _____	<i>Autorul:</i> _____ _____ _____	
<i>Întâmplările, în ordinea în care s-au petrecut:</i> _____ _____ _____ _____ _____ _____		<i>Cuvinte care descriu:</i> <ul style="list-style-type: none">• copiii _____• vrăbiile _____• copilul _____

2 Completează corespunzător spațiile libere, alegând dintre cuvintele scrise mai jos: *versuri, zece, George Coșbuc, scurte, direct, rimă*

Poezia „Iarna pe uliță” de _____, aparține genului liric, în care sunt exprimate în mod _____ idei, sentimente și emoții în legătură cu realitatea. Fragmentul din manual conține _____ strofe, fiecare cu 5 _____. Toate versurile sunt _____ și au _____.

- **3** În textul liric (poezie) ideile și sentimentele sunt sugerate prin imagini artistice. Completează cadranele cu informații din textul lecției.

1. *IMAGINI VIZUALE*

2. *IMAGINI AUDITIVE*

3. *COMPARAȚII*

4. *IMAGINI DE MIȘCARE*

- **4** Scrie în casetă numărul explicației corespunzătoare cuvântului subliniat.

- a) De ieri, a căzut iarna peste sat.
 Bunicul a căzut la pat.
 Acest elev a căzut la examen.
 Păcală și Tândală au căzut de acord să meargă la târg.

1. nu a reușit
2. s-a îmbolnăvit
3. a venit
4. s-au învoit

- b) Ionel țipă ca din gură de șarpe.
 I-a dat mură-n gură!
 Mama stă cu gura pe el de dimineața până seara.
 S-a dus vorba din gură în gură.

1. îl cicălește
2. din răspuțeri
3. de-a gata, fără efort
4. din aproape în aproape (de la unul la altul)

- **5** În poezie, autorul prezintă în mod direct sentimentele. Formulează mesajul transmis de poet în ultima strofă a poeziei.

- **6** Alcătuieste enunțuri în care cuvintele date să aibă alt înțeles decât cel din poezie.

➤ fulg: _____

➤ coastă: _____

➤ cui: _____

7 Formulează câte o concluzie (idee) pentru fiecare strofă a poeziei:

Model: strofa 1: Ninsoarea s-a oprit și norii s-au mai împrăștiat.

- strofa 2: _____
- strofa 3: _____
- strofa 4: _____
- strofa 5: _____
- strofa 6: _____
- strofa 7: _____
- strofa 8: _____
- strofa 9: _____
- strofa 10: _____

8 Explică semnele de punctuație din versurile următoare:

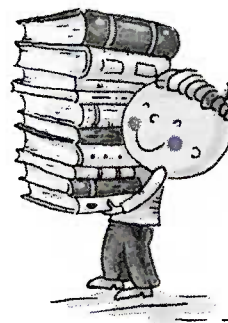
„— Uite-i, mă, căciula, frate,
Mare cât o zi de post –
Aoleu, ce urs mi-a fost!”

9 Enumeră jocuri specifice iernii și descrie-l pe cel pe care îl practici cel mai des.

➤ Jocuri: _____

10 Taie varianta greșită!

- Am văzut videoclipul a *mia* / *mi-a* oară!
- *Mia* / *Mi-a* plăcut foarte mult tortul făcut de tine.
- Mă voi întâlni cu *Mia* / *Mi-a* vineri seara.
- Acum *mia* / *mi-a* trecut supărarea pe tine.
- Ce *mia* / *mi-a* blândă are mătușa mea!

Recapitulare

D-I Goe...

după Ion Luca Caragiale

lucru în echipă

1 Metoda „CUBUL”. Clasa se împarte în 6 echipe.

1 DESCRIE personajul central al textului din manual.

2 COMPARĂ felul de a vorbi al personajelor cu exprimarea literară din zilele noastre.

- _____ → _____
- _____ → _____
- _____ → _____
- _____ → _____
- _____ → _____

3 ANALIZEAZĂ înțelesul expresiilor:

- „și-l scuipă de deochi”

- „cucoanele se dau în vorbă”

- „se ridică bătrânește”

4 ASOCIAZĂ replicile cu personajul potrivit!

„— Apoi de! N-a învățat toată lumea carte ca d-ta!”

• Goe

„— Nu!... Nu e voie să scoți capul pe fereastră, mititelule!”

• mam' mare

„— Nu pot! Nu pot deschide!”

• urâtul

5 APLICĂ. Alcătuieste enunțuri în care să introduci cuvintele:

„dame”: _____

„s-a prăpădit”: _____

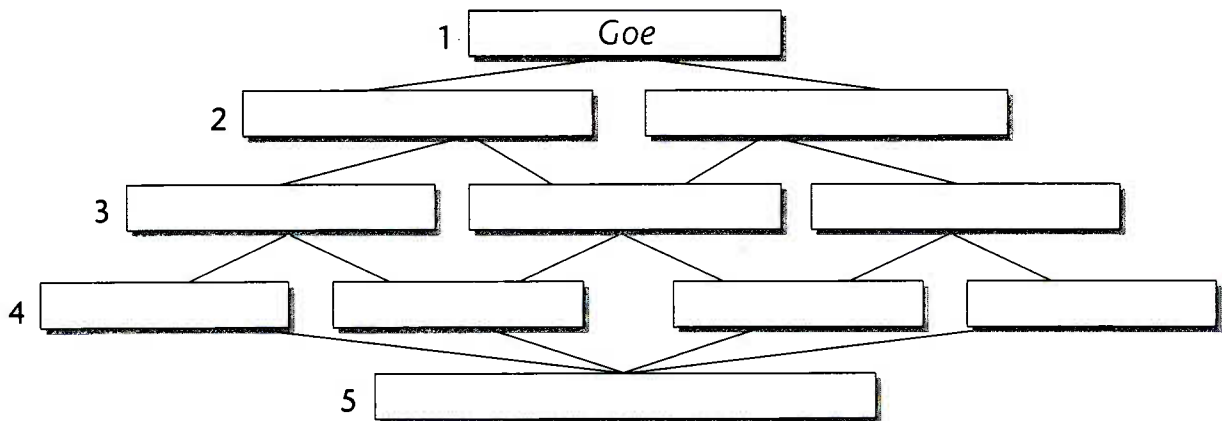
„puișorul”: _____

6 ARGUMENTEAZĂ. Spune-ți părerea folosind argumente!

- De ce crezi că Goe a fost cel care a tras semnalul de alarmă?

2 Completează „diamantul”.

1. personajul principal al textului din manual; 2. două adjective care îl pot descrie; 3. trei acțiuni pe care le face; 4. un enunț format din patru cuvinte despre personaj; 5. un cuvânt care îl reprezintă.

3 Analizează pronumele din enunțurile următoare, precizând *felul, numărul, persoana și genul*:

„— Eu sunt Prințul de Wales și persoana mea e sacră, iar tu vei plăti scump pentru că ai îndrăznit să mă atingi!”

4 Alcătuieste enunțuri în care să folosești:

➤ un pronume personal, persoana a III-a, numărul singular, genul feminin

➤ un pronume personal de politețe, persoana a II-a, numărul singular, genul masculin

➤ un pronume personal, persoana I, numărul plural, care să răspundă la întrebarea *Cui...?*

■ **5** Construiște câte un enunț în care să folosești ambele forme date:

➤ ai / a-i

➤ mie / mi-e

■ **6** Alcătuieste un text creativ în care să relatezi o călătorie de-a ta cu un mijloc de transport. Folosește și *pronume personale de politețe*.

Nu uita!

- Pune un titlu potrivit!
- Respectă părțile unui text creativ.
- Respectă ortografia.
- Folosește expresii deosebite.
- Așază corect textul în pagină.

■ **7** Alcătuieste întrebări la care răspunsul să fie pronumele date mai jos.

➤ — _____

— Ție.

➤ — _____

— Ei.

➤ — _____

— Dumneavoastră.

■ **8** Compune propoziții după modelele gramaticale date:

a) pronume + verb + pronume + substantiv

b) pronume + pronume + verb + substantiv + adjectiv

9 Încercuiește semnificația corectă a cuvintelor subliniate în fiecare propoziție:

În mai plecăm la munte. (*luna calendaristică / arată repetarea acțiunii*)

Aș mai mânca o porție! (*luna calendaristică / arată repetarea acțiunii*)

Mama îl aștepta în poarta casei. (*este îmbrăcat / intrare*)

El poartă o haină nouă! (*este îmbrăcat / intrare*)

Vrea să urmeze cariera de avocat. (*profesie / mină*)

Acolo este o carieră de piatră! (*profesie / mină*)

10 Ai învățat că unele cuvinte pot avea aceeași formă, dar înțeles diferit, în funcție de context. Precizează care este sensul fiecărui cuvânt subliniat din propozițiile următoare.

• Gâsca are un singur boboc. (_____)

• De ziua ei a primit un boboc de trandafir. (_____)

• Copiii i-au adus mamei un buchet de flori. (_____)

• Vinul din pahar are un buchet special de măr. (_____)

11 În enunțurile următoare s-au strecurat greșeli de ortografie. Găsește-le și scrie corect enunțurile!

➤ Eu team rugat să pregătești masa.

➤ Lam pus pe iel săl curețe de noroi.

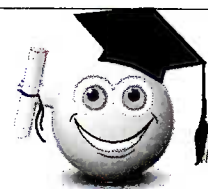
➤ Neam bucurat vazândo pe Dumneaei.

12 **AUTOEVALUARE** Cât de bine ți-ai însușit următoarele cunoștințe? Colorează bulinele conform legendei!

- Înțeleg mesajul transmis de textul citit.
- Formulez concluzii simple despre faptele prezentate într-un text.
- Recunosc și analizez corect pronumele.
- Folosesc corect ortogramele mia/mi-a și ai/a-i.
- Formulez argumente ca să susțin o idee.
- Mă exprim clar și corect într-un text creativ.

LEGENDĂ

- FB → cu verde
- B → cu albastru
- S → cu roșu
- I → cu negru

EVALUARE

Citește textul cu atenție și rezolvă cerințele date:

„A fost odată un flăcău dornic de îmbogățire. Auzind de la bătrâni că în adâncul muntelui ar fi pietre prețioase, plecă imediat într-acolo. Cum se lăsă seara, își așternu un pat de frunze ca să doarmă peste noapte. Lângă el, apăru un moșneag îmbrăcat sărăcăcios, care-i zise:

— Mulțumesc, flăcăule, că te-ai gândit la mine, pentru că nu am unde să-mi odihnesc oasele și nu am putere să-mi aștern un culcuș. N-am pe nimeni. Acum sunt bogat, dar ce folos... Am plecat de acasă să mă pricopsesc, când eram tânăr ca tine...

— Eu ți-aș da culcușul meu, spuse băiatul cu ochii scânteind, dar nu din milă, ci pentru că vreau în schimb pietrele prețioase din adâncul muntelui!

— N-am ce să-ți dau, băiete! De-or trece în mâna ta rubinele, safirele și smaraldele se vor preface în pietre de râu. Adevăratele pietre prețioase nu ți le pot da, cu ele trăiesc.

Flăcăul îi făcu totuși loc pe patul lui de frunze. Așteptă ca bătrânul să sforăie, îi înhăță punga cu pietre prețioase de la cingătoare și o rupse la fugă spre sat.

Ajunse în zori și întâlni o fată frumoasă, căreia îi dăruie trei pietre sclipitoare.

— Vrei să râzi de mine? Pietre din astea îți dau și eu câte vrei de pe malul râului! îi spuse aceasta.

Flăcăul nu luă seamă la spusele fetei. Ajuns acasă, îi dăruie mamei sale două pietre strălucitoare, ca să-și facă cercei. Femeia spuse:

— Păcat că sclipesc atât de frumos și nu au nici o valoare.

Rușinat, flăcăul povesti cum luase pietrele de la moșneagul căutător de comori.

— Pentru moșneag, pietrele chiar or fi fost prețioase. Du-i înapoi truda agonisită! îl sfătui mama.

Băiatul se înapoie la bătrân. Acesta încă dormea, așa că îi puse punga la loc și se culcă lângă el. La amiază, bătrânul se trezi, îl deșteptă și pe flăcău și îi zise:

— Băiete, alege trei pietricele care îți plac cel mai mult. Una să o dai fetei pe care o iubești s-o păstreze până te întorci din inima muntelui cu bogății; cealaltă piatră să o dai părinților ca semn că nu vei renunța la ceea ce ți-ai propus, iar a treia să o iei cu tine să-ți amintească mereu că a fost smulsă din munte și poți face și tu asta. Să iei numai câte avuții ai nevoie, ca să ai timp să te bucuri de strălucirea lor.

Flăcăul era nehotărât. Moșneagul alege câteva și i le puse în pumn:

— Trebuie să știi că tu ai pietre prețioase pe care nimeni nu ți le poate lua: brațele tinere, privirea ageră, inima bună. Folosește-ți voința ca să le poți șlefui și vei vedea cât sunt de strălucitoare! Mulți nu știu la tinerete ce pietre prețioase poartă cu ei; timpul le acoperă cu pulberea lui neiertătoare și strălucirea pierе când ei își caută norocul aiurea!”

(„Pietrele prețioase” – povestire africană)

1 Scrie trei întrebări legate de textul citit, apoi răspunde la ele.

ÎNTREBARE 1: _____

RĂSPUNS: _____

ÎNTREBARE 2: _____

RĂSPUNS: _____